

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער

חמ"ד

ימים אותו קדאת

תפילת שחרית של שבת

על ערכי המשפחה בבית החינוך "זאת אף זאת..."

משרד החינוך | מינהל חברה ונוער | יחידת חמ"ד | מינהל החינוך הדתי

בית חינוך כמשפחה

בית החינוך כמשפחה

בית חינוך כמשפחה

אמנפאסי, אמנפאסי, אמנפאסי, אמנפאסי

"בית חינוך כמשפחה" איננו סיסמה וכותרת גרידא אלא דרך חינוכית שיש לשאוף אליה ולחנך את עצמנו ואת תלמידינו ללכת בה.

משפחה מה זאת?

אהבה, כבוד, הרגשת ה"ביחד", הדדיות, רגישות, אחריות, מסירות, הכלה, קבלה, אמון, חמלה, מאור פנים, למידה, דו שיח, גבולות, תקשורת ועוד.

אף זאת בבית החינוך,

בית המחבר באהבה בין תלמידים, הורים, מורים ובוגרים.

אבני היסוד של משפחה ראוי שיהיו אבני היסוד של בית החינוך בו התלמידים הם בחזקת "בנים".

פעילות זו שלפניכם רואה במשפחת בית הספר את מוקד השפעה על היחיד, על הקהילה ועל החברה כולה, בבחינת "חֶסֶד וְאֶמֶת אֵל יַעֲזְבֶךָ... כְּתִבְם עַל לִחַ לְבָבְךָ" (משלי ג', ג).

בברכה

הרב ד"ר אברהם ליפשיץ

יוסי לוי

ראש מינהל החמ"ד

מנהל מינהל חברה ונוער

מיכל דה-האן

מנהלת יחידת החמ"ד, מינהל חברה ונוער

מטרות

1. המשתתפים יכירו את משמעות המושג "בית חינוך כמשפחה" על היבטיו ויישומיו השונים.
2. המשתתפים יגיעו להבנה כי עקרונות "בית חינוך כמשפחה" מושתתים על דברי חז"ל ועל המקורות היהודיים.

עזרים

- נספח מס' 1: חמש כרזות "בית חינוך כמשפחה" (נשלח בנפרד).
 נספח מס' 2: "זאת אף זאת" – כרטיס משימה אישית, כמספר המשתתפים.
 נספח מס' 3: חמישה כרטיסי משימה קבוצתית.
 חמישה גיליונות נייר לכתרות.

מהלך הפעילות

שלב א | במליאה

- המנחה יתלה על הקיר את חמש הכרזות העוסקות ב"בית חינוך כמשפחה".
- המנחה יחלק למשתתפים כרטיס משימה אישית "זאת אף זאת" (נספח מס' 2) ויבקש מהם להסתובב בחדר, להתבונן בכרזות ולבצע את המשימה.

שאלה לדיון:

האם לדעתכם הכרזות מביעות את הרעיון שבית החינוך דומה למשפחה? כיצד?

שלב ב | קבוצתי

- המנחה יחלק את המשתתפים לחמש קבוצות.
- כל קבוצה תקבל כרזה אחת, כרטיס משימה קבוצתית בהתאמה לכרזה וגיליון נייר, ותמלא את המשימות המצורפות.

שלב ג | במליאה

שאלות לדיון:

1. מה התחדש לכם על המושג "בית חינוך כמשפחה"?
2. כיצד נושא זה מתקשר עם תוכניות ו/או אירועים המתקיימים בבית הספר?

נספח 2 אישי
כרטיס משימה אישית

עבור בין חמש הכרזות התלויות בחדר, חשוב על ערך משפחתי או ערך בית ספרי הבאים לידי ביטוי בכרזה וכתוב אותם במקום המתאים.

כרזה מס' 5

כרזה מס' 4

כרזה מס' 3

כרזה מס' 2

כרזה מס' 1

כרטיס מס' 1

מקומו של המורה בבית החינוך

המורה

ההורים והקהילה

מידות

חסד ונתינה

ידע וערכים

שאלות לדיון:

- א. מה דעתכם על הכרזה שלפניכם?
- ב. אילו ערכים ייחסתם לכרזה בשלב המשימה האישית?
- ג. הכינו רשימה של ערכים המוסכמים על כל חברי הקבוצה, המשקפים בצורה מיטבית את הכרזה.
- ד. ציירו פריט נוסף לכרזה הנותן ערך מוסף ומחזק אחד מן הערכים שבחרתם.
- ה. תנו כותרת לתמונה המבטאת בעיניכם את המשמעות של בית החינוך כפי שהיא באה לידי ביטוי בכרזה. כתבו אותה על גיליון הנייר שלפניכם ותלו אותה מתחת לכרזה.
- ו. קראו את המקור הבא:

”אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:

כל המלמד בן חברו תורה -

מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו”

(תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף י”ט, ע”ב)

כוונת הכתוב ללמדנו שכשם שהאב ממציא את מציאותו הגשמית של הבן - גופו, כך רבו המציא לו את מציאותו הרוחנית - חוכמתו ודרכו התורנית. על כן נמצא שמבחינה רוחנית, רבו “כאילו ילדו”.

מה מקומו של המורה ב”בית חינוך כמשפחה” לאור מקור זה?

- ז. הציעו רעיון לפעילות כיתתית/בית ספרית שעשויה לטפח את הערכים שבחרתם.

כרטיס מס' 2

מקומם של ההורים והקהילה
בבית החינוך

שאלות לדיון:

- א. מה דעתכם על הכרזה שלפניכם?
- ב. אילו ערכים ייחסתם לכרזה בשלב המשימה האישית?
- ג. הכינו רשימה של ערכים המוסכמים על כל חברי הקבוצה, המשקפים בצורה מיטבית את הכרזה.
- ד. ציירו פריט נוסף לכרזה הנותן ערך מוסף ומחזק אחד מן הערכים שבחרתם.
- ה. תנו כותרת לתמונה המבטאת בעיניכם את המשמעות של בית החינוך כפי שהיא באה לידי ביטוי בכרזה. כתבו אותה על גיליון הנייר שלפניכם ותלו אותה מתחת לכרזה.
- ו. קראו את המקור הבא:

”למען תספר באזני בןך ובן בןך”

והרי הסבא אינו חייב ללמד את הנכד, אלא האב יספר לבנו באופן שזה יגיע לאוזן של בן-בנו. אם יספר בחמימות ובהתלהבות - יחלחלו הדברים ויגיעו גם לדור הבא.

(הרב מ.צ. נריה, מן הפנקס הפתוח)

מה מקומם של ההורים, המשפחה והקהילה ב"בית חינוך כמשפחה" לאור מקור זה?

- ז. הציעו רעיון לפעילות כיתתית/בית ספרית שעשויה לטפח את הערכים שבחרתם.

המורה

ההורים והקהילה

מידות

חסד ונתינה

ידע וערכים

בית חינוך כמשפחה

כרטיס מס' 3

חינוך למידות

המורה

ההורים והקהילה

מידות

חסד ונתינה

ידע וערכים

שאלות לדיון:

- א. מה דעתכם על הכרזה שלפניכם?
- ב. אילו ערכים ייחסתם לכרזה בשלב המשימה האישית?
- ג. הכינו רשימה של ערכים המוסכמים על כל חברי הקבוצה, המשקפים בצורה מיטבית את הכרזה.
- ד. ציירו פריט נוסף לכרזה הנותן ערך מוסף ומחזק אחד מן הערכים שבחרתם.
- ה. תנו כותרת לתמונה המבטאת בעיניכם את המשמעות של בית החינוך כפי שהיא באה לידי ביטוי בכרזה. כתבו אותה על גיליון הנייר שלפניכם ותלו אותה מתחת לכרזה.
- ו. קראו את המקור הבא:

"ראוי לכל אדם, אפילו הגדול בחכמה ובכבוד,
שיחשוב כל אדם שהם בני מעלתו ושווים לו
לעניין לכבדם ולאהבם באמת."

(הרא"ה קוק זצ"ל, עין איה)

- המקור שלעיל עוסק ב"כבוד", "שיוויון" ו"חכמה".
מה מקומם ב"בית חינוך כמשפחה"?
- ז. הציעו רעיון לפעילות כיתתית/בית ספרית שעשויה לטפח את הערכים שבחרתם.

כרטיס מס' 4

חסד ונתינה בבית החינוך

המורה

ההורים והקהילה

מידות

חסד ונתינה

ידע וערכים

בית חינוך כמשפחה

שאלות לדיון:

- א. מה דעתכם על הכרזה שלפניכם?
- ב. אילו ערכים ייחסתם לכרזה בשלב המשימה האישית?
- ג. הכינו רשימה של ערכים המוסכמים על כל חברי הקבוצה, המשקפים בצורה מיטבית את הכרזה.
- ד. ציירו פריט נוסף לכרזה הנותן ערך מוסף ומחזק אחד מן הערכים שבחרתם.
- ה. תנו כותרת לתמונה המבטאת בעיניכם את המשמעות של בית החינוך כפי שהיא באה לידי ביטוי בכרזה. כתבו אותה על גיליון הנייר שלפניכם ותלו אותה מתחת לכרזה.
- ו. קראו את המקור הבא:

"כאשר ברא האלוקים את האדם עשהו לנותן ונוטל. כוח הנתינה הוא כוח עליון ממידות יוצר הכול ב"ה, שהוא מרחם ומטיב ונותן מבלי קבל דבר בתמורה וככה עשה את האדם, ככתוב: 'כי בצלם אלוקים עשה את האדם', כי יוכל לרחם להטיב וליתן."

(הרב דסלר, "מכתב מאליהו", ח"א, עמ' 32)

- האדם נברא כנותן ונוטל. מהי משמעות מושג זה בעשיית החסד ב"בית חינוך כמשפחה", לאור מקור זה?
- ז. הציעו רעיון לפעילות כיתתית/בית ספרית שעשויה לטפח את הערכים שבחרתם.

כרטיס מס' 5

ידע וערכים בבית החינוך

המורה

ההורים והקהילה

מידות

חסד ונתינה

ידע וערכים

שאלות לדיון:

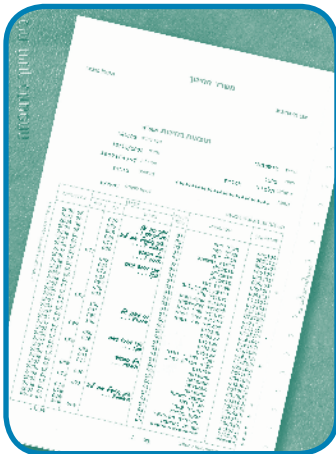
- א. מה דעתכם על הכרזה שלפניכם?
- ב. אילו ערכים ייחסתם לכרזה בשלב המשימה האישית?
- ג. הכינו רשימה של ערכים המוסכמים על כל חברי הקבוצה, המשקפים בצורה מיטבית את הכרזה.
- ד. ציירו פריט נוסף לכרזה הנותן ערך מוסף ומחזק אחד מן הערכים שבחרתם.
- ה. תנו כותרת לתמונה המבטאת בעיניכם את המשמעות של בית החינוך כפי שהיא באה לידי ביטוי בכרזה. כתבו אותה על גיליון הנייר שלפניכם ותלו אותה מתחת לכרזה.
- ו. קראו את המקור הבא:

"אמר רבא:

**אם ראית תלמיד שלימודו קשה עליו כברזל
(הרי זה) בשביל (בגלל) רבו
שאינו מסביר לו פנים."**

(תענית ז' ח')

- מה מקומם של הידע והערכים ב"בית חינוך כמשפחה" לאור מקור זה?
- ז. הציעו רעיון לפעילות כיתתית/בית ספרית שעשויה לטפח את הערכים שבחרתם.

כנס בעלי תפקידים בחינוך החברתי ערכי בנושא "תורת הפנאי"

כ-350 רכזים חברתיים, מורי של"ח ובעלי תפקידים בחמ"ד השתתפו בכנס "תורת הפנאי", שנערך בו' אדר א' (10.2) בבית ספר אמ"ת כפר בתיה, רעננה.

דיברו מזווית שונה

ליאון תמיר - על ילדי המסכים, סכנות וכלים
הרב יהושע שפירא - על פנאי כהלכה
אמונה אלון - על יוצר דתי ויצירה דתית
הרב יוני לביא - על הפייסבוק שלא הכרתם
הרב פנחס רובינשטיין - על מצב הנוער, מה ניתן לעשות?
הרב בני נכטהיילר - על שייכות ומהות
הרב אהרלה מאירוביץ - על מקומו של המחנך בחינוך לשעות הפנאי
דודי בן זמרה - מי מפחד מטיוול שנת?

חלוקת תעודת הצטיינות

בסיום הכנס, במעמד מנהל מינהל חברה ונוער, יוסי לוי, הרב אברהם ליפשיץ, מיכל דה-האן והמפקחים במחוזות, חולקו תעודות הצטיינות לרכזי חינוך חברתי ולמורי של"ח המובילים תהליכים חינוכיים-ערכיים בתחומם ומנחים את הצוותים במקצועיות מתוך יוזמה, יצירתיות ופתיחות למען החינוך החברתי-קהילתי-ערכי בבית הספר... יישר כוח!

מקומו של האינטרנט בחיי בני הנוער - כמה נתונים...

נער דתי לאומי ממוצע צורך קרוב לשש שעות אינטרנט ביום (324 דקות).
53% מבני הנוער משתמשים באינטרנט לצורך שיחות אינטראקטיביות, 26% לצורכי חוויה ורק 21% לצורך מידע. מגרסת הזמן הגדולה מכולן היא רשת הפייסבוק.
62% מהבנות נוטות לשוחח בה דווקא עם חברות קרובות.
46% מהבנים נוטים יותר לשוחח עם דמויות המוכרות להם חלקית או אפילו לא מוכרות בכלל (11%).
כמעט ב-50% מהבתים הדתיים לאומיים קיים סינון אתרים, פי שניים מאשר לפני חמש שנים.
רפי קפלן, מנכ"ל בית הספר לקולנוע "מעלה", ועידו ליברמן, מבעלי מכון לש"ם, הציגו בפני המשתתפים נתונים אלו ועוד אודות הרגלי צריכת האינטרנט של הנוער הדתי-לאומי.

בהפסקת הצהריים התקיים יריד "תרבות עם כיפה" ובו הוצגו גורמים חינוכיים המסייעים בבניית תוכנית חינוכית בבית הספר בנושא הפנאי בתחום היצירה היהודית ובתחום החינוך להתמודדות עם נושא זה.

תורת הפנאי -

תוכנית חינוכית לטיפוח זהות תרבותית בקרב בני נוער

ביום זה קיבלו המשתתפים חוברות ובהן:

- שתיים עשרה פעילויות לשיעורי חינוך.
  - חמישה מאמרים שנכתבו בידי רבנים ואנשי חינוך להעשרה ולהעמקה בנושא.
  - דיסק ובו סרטי בוגרים המלווים במטלות צפייה, המשובצות לאורך פרקי החוברת בהתאמה לנושאים.
- ניתן לקבל חוברות אצל מנחי ומפקחי מינהל חברה ונוער במחוזות.